

Perashat Vaetjanán 5783 Shabat Najamú

Velas: 6:56 pm

Fin Shabat 1: 7:50 pm - R”T: 8:25 pm

Fin Shabat 2: 7:59 pm - R”T: 8:27 pm

מעשה המשפט

Marcos y Lety Amiga

Maasé Bet Din

Rab Isaac Sued
חבר בה"ד אמת ומשפט

Maasé Sheaya

¿Cuándo aplica el Din de Aní Hameapej Bajarará?

Juzgar para bien

Caso 1: Reubén iba a comprar una casa a un muy buen precio, Shimón, quien se enteró de la oferta y también necesitaba una casa, quiere comprarla, ¿está permitido que se le adelante y la compre antes que Reubén?

La siguiente historia es conocida por algunos pero su mensaje es muy bonito.

Caso 2: Levi estaba parado en la calle buscando algo, Yehudá le preguntó ¿qué estás buscando?, Levi le dijo “encontré unas monedas aquí tiradas, seguramente se le cayó a alguien su monedero, hay más monedas cerca, Yehuda inmediatamente comenzó a buscar y encontró unas monedas, ¿se las puede quedar o no?”

Un Yehudí se quedó sin dinero y se sentía avergonzado de pedir limosna y se fue al sur esperando mejorar su suerte. Trabajó como obrero para un campesino muy adinerado. Su amo estaba muy satisfecho con él y lo alababa con frecuencia. Después de que ya había acumulado una suma de dinero considerable de sueldo éste sintió que era momento de regresar a su hogar. ¡No había visto a su familia durante tres años!, se acercó a su amo para reclamarle su sueldo.

Respuesta: La Guemará (קידושין נט.) menciona un Din llamado “Aní Hameapej Bajarará” el cual prohíbe a la persona adelantarse a su compañero y adquirir lo que el otro estaba por hacer. La opinión de Rabenu Tam es que únicamente en situaciones de compra está prohibido que Reubén se adelante, ya que Shimón le puede decir “*vé y compra en otro lugar*”, pero en una situación de Metziá que es un objeto que se encuentra tirado en la calle, no hay dicha prohibición ya que no es posible que Shimón diga “*vé y encuentra en otro lugar cosas perdidas*”, por cuanto que depende de él que pueda encontrar algo, sin embargo la opinión de Rash”i es que también en cosas perdidas existe este Din y está prohibido que se adelante a su compañero.

“Te debo el sueldo de tres años, pero no tengo dinero para pagarte”, le dijo el amo. El trabajador no pronunció ni una palabra de protesta, pero dijo, “Entonces deme una pedazo de tierra.” “No tengo tierras.” “Estoy dispuesto a aceptar animales.” “No tengo animales.” Insistente, dijo: “Deme un poco de ropa.” “No tengo ropa”, comentó el amo.

El Ram”á (סי”ר ל”ו סעי’ א’) escribió que la Halajá es como Rabenu Tam, pero el Shuljan Aruj (שם) mencionó las dos opiniones y discutieron los Poskim como es la Halajá según Marán, el Netivot Hamishpat (שם ס”ק ב’) sostiene que también el Shuljan Aruj dictaminó como Rabenu Tam, pero otros Poskim como el Aruj Hashuljan (שם סעי’ ד’) y el Kneset Hagedolá, sostienen que Marán dictaminó la Halajá como Rash”i, y siguió esa misma línea Rab Shlomo Zaafrani en su libro Shamerú Mishpat (ה”א עמ’ קמ”ה).

El hombre miró a su alrededor y vio que no había señales de pobreza repentina. Pero no dijo ninguna palabra, se despidió de su amo y partió.

Sin embargo, aún según los Poskim que Marán sostiene como Rash”i y prohíbe cualquier situación ya sea en ventas o cosas perdidas, hay una exclusión a la regla y es en situaciones de Mitzvá como es contratar a un Melamed para que enseñe Torá a los niños (ע” שרי”ע שם סעי’ ב’ וסמ”ע) (שמרו משפט שם עמ’ ק”ג) o cerrar un Shiduj que también es Mitzvá (ס”ק ה’).

Después de unas semanas un invitado inesperado llegó a su casa: su patrón anterior. Venía con 3 burros cargados con comida, vino y demás que le traía de regalo. El trabajador lo saludó afectuosamente y preparó una comida muy abundante en su honor. Luego de comer, el invitado sacó una bolsa llena de monedas y se las entregó al trabajador sorprendido. “Todo lo que traje es una muestra de reconocimiento por tu dedicación y gran devoción. Aquí tienes tu sueldo de tres años de trabajo”. El trabajador le agradeció sinceramente su amabilidad. “Dime, buen hombre,” le dijo el patrón, “¿Pensaste que estaba evadiendo mi obligación hacia ti?”. “No”, dijo el trabajador, “Yo pensé que usted se debía haber topado con una buena compra e invirtió todo su dinero disponible en ella.” “Y cuando te dije que no tenía ganado para darte, ¿qué pensaste?”, “Pensé que tal vez usted había alquilado los animales y todavía no se los habían devuelto.” “¿Y qué pensaste cuando te dije que no tenía tierras para darte?”. “Pensé que quizás usted había arrendado las tierras” respondió el trabajador. “Cuando te dije que no tenía frutas, ¿qué pensaste?”, “que tal vez usted no había separado el Maáser de las frutas todavía y por eso no se puede comerlas.”

Por otro lado, escribió el Ram”á que aún según Rabenu Tam cuando hablamos de una oferta la cual no es posible encontrarla en otro lugar, se considera como si fuera una Metziá y no hay Isur de adelantarse a su compañero y comprarla.

“¡Yo declaro!” dijo el rico, asombrado. “Que todo lo que pensaste así fue. ¡Al igual que tú me juzgaste favorablemente, ojalá que del Cielo te juzguen favorablemente!” dijo desde lo más profundo de su corazón.

Sin embargo, el Sha”j (פ’ חזקת הבתים) que aún en situaciones de ganga mientras sea una compra está prohibido adelantarse a comprarla antes que su compañero cierre el trato.

Es impresionante como este hombre pudo juzgar para bien a su amo tantas veces aún cuando la situación aparenta otra cosa. En la vida nos topamos con situaciones parecidas y de nosotros depende controlarnos y juzgar para bien a todos y mantener la paz y el amor entre nosotros.

Por lo tanto, con respecto a nuestros casos, según Marán está prohibido ya sea en el caso de la compra en oferta o la monedas tiradas que son una Metziá (ע”י הסמכת הפוסקים הנ”ל דלא כהנה”מ) Pero según el Ram”á en el caso de las monedas que es Metziá esta permitido, y en el caso de la compra en oferta, según el Ram”á está permitido ya que es como Metziá y según el Sha”j y el Ramba”n está prohibido.

Halajá Lemaasé

Pregunta: En estas vacaciones voy a estar viajando en auto de ciudad en ciudad, ¿cada cuánto tengo que decir Tefilat Haderej?

no tiene que volver a decir Tefilat Haderej al continuar su camino, y con una vez en el día que la diga basta para todos los viajes que haga.

Respuesta: El Shulján Aruj (או”ח ק”י ד’) menciona que la persona que va viajar y sale al camino tiene que decir Tefilat Haderej.

Sin embargo, en caso que la persona de un principio no tenía pensado viajar otra vez y luego se arrepintió y salió de nuevo al camino, ahí sí tendrá que volver a decir la Tefilá.

El Mishná Berurá escribe que no es necesario que la persona se baje del auto a decirla, pero sí puede es mejor que frene (שם ס”ק כ”ג).

Halajá: Sí tenía pensado viajar todo el día, alcanza con decir una vez por día Tefilat Haderej aún si hace varios viajes. Pero en el caso que llegó a su destino y se arrepintió y volvió viajar tendrá que volver a decirla.

En el caso que la persona va a viajar durante todo el día y solo va a frenar para descansar,

בענין כהן שהלבין פני חבריו ברבים האם יכול לישא כפיו

בענין אם יש דין רודף על ההולך להלבין פני חבריו ברבים

יש לעיין אם המלבין פני חבריו ברבים הרי הוא כרוצח, האם אמרינן בהולך להלבין פני חבריו דחשיב כרודף אחר חבריו להרגו וניתן להצילו בנפשו, והרי הרודף אחר עובר להרגו לא ניתן להצילו בנפשו, וכ"ש במלבין פני חבריו ברבים שאינו חשוב כרודף, ויעויין במנחת שלמה חלק א' סימן ז' ענף ה' אות א' שכתב שאין להעלות על הדעת שיהא לו דין רודף שניתן להצילו בנפשו אלא שנסתפק אם מחללין את השבת להצילו מן הבושה וגם זה צ"ע רב.

האם מותר לכהן לעבור לפני המתפלל בשביל לעלות לדוכן ובשביל נטילת ידים לנש"כ בת"ב

שמעתי הוראה בשם מרן החזו"א והובא בדעת נוטה למרן הגר"ה תשובה שנה"ה שמותר לכהן לעבור לפני המתפלל בשביל לעלות לדוכן, אבל כדי ליטול ידיו אפשר דיש לסמוך על הרמב"ם שכל שלא הסיח דעתו משמירת ידיו יכול לסמוך על נטילת ידים בשחרית, ולא יעבור לפני המתפלל כדי ליטול ידיו.

ובאשל אברהם להגאון מבוטשאטש סימן ק"ב כתב וז"ל 'לעבור כדי לשמוע קדיש וקדושה מותר כי ספק בלבול דעת חבריו אין מוציא מידי ודאי מצוה שלא לענות אמן, וכדי שלא לעבור על כל תשקצו נראה פשוט שנכון להקל או גם רק בשביל אמן לבד לא נראה כלל להחמיר בזה' עכ"ל.

ובלא האי טעמא היה אפשר לומר דעשה דוחה ל"ת אלא שהוא שלא בעידנא, ומ"מ אפשר דהוי עשה דרבים ועשה דוחה ל"ת שלא בעידנא כמש"כ ר"ת לענין מה שאמרו ששופר של ר"ה אין עליו באלין דהיינו שאינו עובר איסור דרבנן כדי לקיים מצוות שופר, ואמרו בר"ה דף ל"ב דטעמא הוא דאין עשה דוחה ל"ת ועשה דיו"ט ואע"פ דבלא"ה אינו בעידנא, וע"ז כתב הר"ן בשם ר"ת דעשה דרבים דוחה ל"ת גם שלא בעידנא, וכ"כ בשו"ת יד אליהו לובלין סי' ו' להתיר לעבור לפני המתפלל כדי להשלים מניין משום דאמרינן עשה דוחה ל"ת שלא בעידנא למצוה דרבים.

וכן שמעתי שהגאון הגדול ר' משה סאלאוויצק זצ"ל אמר שהאיסור לעבור לפני המתפלל אינו כאיסור דרבנן של מלאכה דרבנן בשבת ויו"ט שלוקין עליהן מכת מרדות ולהכי לא נדחית מפני מצוות שופר משא"כ האיסור דלעבור לפני המתפלל אינו עבירה דרבנן שלוקין עליו אלא הנהגה שאמרו חז"ל שאין לעשותה, ולהכי במקום מצוה אינו אסור. אכן שמעתי שמרן הגאון ר' נסים קרליץ זצ"ל אמר שישא כפיו במקום שעומד ולא יעבור לפני המתפלל, אם לא שעומד בסוף בית הכנסת ובחוט שני נשאר בצ"ע אם יעבור לפני המתפלל לצורך נש"כ. אמנם בת"ב שלא נטל ידיו שחרית אלא עד פרקי אצבעותיו הרי לא יוכל לסמוך על שיטת הרמב"ם שהרי לא נטל ידיו כדן נטילת ידים לנשיאת כפים שצריך ליטול ידיו עד סוף היד ולהכי שרי לעבור לפני המתפלל כדי ליטול ידיו לנשיאת כפים.

שהמלבין פני חבריו אין בזה משום אין קטיגור נעשה סניגור וכמו שכתב התוס' ביבמות דף ז' וכתב שם עוד דאי נימא דכל מה שנחשב לשפיכות דמים פסול לנשיאת כפים יקשה עוד דלמה דאיתא בנדה דכל המוציא ז"ל שנקרא שופך דמים, ואם הוא מן המנאפים בידיים א"כ יש לו דמיון לידים דמים מלאו, וכתב דלדני צ"ע.

אמנם למש"כ המשנה ברורה בשם האחרונים דכל שלא חייב מיתה עליו אינו נפסל לנשיאת כפים הכי נמי במוציא ז"ל אינו נפסל שאינו חייב מיתה עליו ואע"פ שדרשו מקרא דידים דמים מלאו דחשיב שופך דמים ובהאי קרא כתיב אעלים עיני מכס אבל הרי גם ההורג עובר לא גרע מהמוציא ז"ל, ואפ"ה הוא כשר הוא לנשיאת כפים הכי נמי הרי הוא כשר לנשיאת כפים.

יבואר דידיכם דמים מלאו הרי הוא כולל גם את הגזול חבריו

ועוד יש לעורר מקרא הנ"ל עוד כוונה בידיכם דמים מלאו דהנה בבואר הגר"א בישיעה כתב וז"ל 'ובפרישכם כפיכם גו' מבואר בזוהר בתפילה ובברכת כהנים שניהם בנשיאת כפים אלא שבברכת כהנים בהפרשה היינו הכפות למטה ואחורי הידים למעלה להושיט הברכה מלמעלה למטה ובתפילה הכפים למעלה להעלות התפלה מלמטה שיקובל למעלה, וכו' וז"ש כאן ובפרישכם כפיכם היינו נשיאת כפים אעלים עיני ההשגחה וההשקפה לברך, גם כי תרבו תפילה אינני שומע ממכון שבתי השמים, ידיכם דמים מלאו ידיכם תרתי משמע ימין ושמאל, ולא תרצו ולא תנאף בימין ושמאל הלוחות היו חרותין, וכן דמים תרתי משמע גזל ושפיכות דמים ושלשה אלה גזל ועריות ושפ"ד מעכבין את התפילה ונשיאת כפים כמ"ש ברכות ל"ב כל כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו' עכ"ל.

מבואר מדבריו דידיכם קאי על גזל עריות ושפיכות דמים דמעכבין התפילה ונשיאת כפיים, ואולי לזה הכוונה במה שאומרים בנעילה למען נחדל מעושק דינו, היינו שמקבלים להיזהר מגזל ועושיין תשובה על עבירה דגזל, ולכן תקובל תפלתנו ברצון דגזל מעכב גם את הנעילה שנלמדה מקרא דתרבו תפלה.

והנה לא נאמר שכל כהן שגזל אינו נושא את כפיו אע"פ שדייכים דמים מלאו קאי נמי על גזל אפשר משום דאי בחזרה וניתק לעשה, משא"כ בכהן שהרג את הנפש דליתא בחזרה.

ובחיי"א בהקדמתו לספרו כתב בתוך דבריו וז"ל יתבונן בל אדם שלא יהיה בידו שום גזל ואונאה כמו שכתוב תהלים בו ארחץ בנקיון בפי ואז אסובבה דהינו תפלה כי כאשר אין ידיו נקיות מגזל וכיוצא בזה אין תפילתו תפלה וכמ"ש ישעיה א' ובפרשכם כפיכם ידיכם דמים מלאו ודמים תרתי משמע, ובאשר יתבונן האדם בפרט אם הוא עוסק במשא ומתן ימצא בידו גזל ואונאה רק שחושבים שלא נקרא גזל וגנבה רק הגונב והגזול כגנב וגזול, אבל לא כן הוא אלא כל ממון שיש לאדם שאינו שלו בדיעת וברצון חברו נקרא גניבה וגזילה, עכ"ל.

בהפטרות פרשת דברים קוראין את הפסוק מישעיה (י"א ט"ו) 'ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכס גם כי תרבו תפלה אינני שומע ידיכם דמים מלאו', ובגמ' בברכות דף ל"ב: דרש רבי יוחנן מהאי קרא דכל כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו. ויש לדון בכהן שהלבין פני חבריו ברבים שמואב בגמ' בברכות דף מ"ג: שנוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חבריו ברבים דהוי כמו רציחה, האם שרי לישא כפיו.

הנה בגמ' שם אמרינן 'יואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב, ואמרי לה אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא, ואמרי לה אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, נוה לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים, מנלן מתמר שנאמר היא מוצאת וגו' ע"כ. ובתוס' סוטה י: הקשו מ"ט אי"ז בכלל ג' עבירות דיהרג ואל יעבור, וכתבו דכיון דאינו מפורש בקרא לא כללינהו, וברבינו יונה בשערי תשובה שער ג' כתב דהוי בכלל אבק רציחה, ומבואר דהוי בכלל רציחה וא"כ לכא' כהן שהלבין פני חבריו לא ישא כפיו כמו בהרג את הנפש. אלא שיש לדון דכיון דבקרא כתיב 'ידיכם דמים מלאו' א"כ י"ל דרק בכה"ג שהרג את חברו בידיו הוא לא ישא כפיו אבל בהלבנת פנים שאינה נעשת בידיים לא.

דהנה ביבמות דף ז' הקשו התוס' לגבי כהן שהרג מ"ט אינו פוסל את העבודה דהרי מקרא מבואר דאינו פוסל את העבודה דכתיב מעם מזבחי תקחנו למות ודרשינן מעם מזבחי ולא מעל מזבחי דאם התחיל בעבודה ממתניין לו שגמור, ומ"ט אינו מחלל את העבודה כמו כהן שהרג את הנפש שפסול לישא כפים, ותירצו או דהוי חומרא בעלמא מה שאינו רשאי לישא כפיו, עוד תירצו דדוקא לענין לישא כפיים שנעשית ע"י הידים ואין קטיגור נעשה סניגור, אבל לענין עבודה לא אמרינן הכי, וצריך לומר דאע"פ שעבודה גם כן בעינן לעשותן בידיים מכל מקום אין החפצא של המצוה בידיים אלא הזריקה וההקטרה אלא שנעשית בידיים משא"כ בנשיאת כפיים כל הברכה של ברכת כהנים בא על ידי הידים שהם מורידים השפע מלמעלה ובערוך לנר בסנהדרין דף לה: כתב וז"ל 'אבל בנ"כ הידים הם סניגור דנ"כ הוא משום השראת שכינה כדאמרי' בהגיגה פ"ב דלכך המסתכל בהם עיניו כחות ואין השכינה שורה אידים שרצחו'.

ולטעם השני שתיירצו דההקפדה היא דוקא בידיים שהרג בהם דאין קטיגור נעשה סניגור א"כ לכא' כהן שהלבין פניו שאין הרציחה נעשית ע"י הידים שפיר יהי' מותר לו לישא כפיו, [אמנם אם ילבין פני חבריו ע"י מעשה בידיו כמו שייבשו בסתירת לחי וכי"ב יתכן דגם הוא לא ישא ישא כפיו].

אמנם במשנה ברורה סימן קכ"ה ס"ק קכ"ט כתב וז"ל 'דחף אשה הרה והפילה נושא את כפיו דאין חייבין מיתה על עוברין' עכ"ל, ומבואר דכל שאינו חייבין מיתה עליו אינו נפסל לנשיאת כפים וא"כ הכי נמי אע"פ שמלבין פני חבריו הוא כשופך דמים אבל אינו חייב מיתה על זה ולהכי אינו נפסל לנשיאת כפים.

שוב ראיתי בשו"ת שבת הלוי חלק ח סימן קעב שהעיר בזה

DINÉ TORÁ

Comuníquese al cel. (+52) 55 3214 4312

SERVICIOS

Contrato de renta, venta, preventiva, inversión, sociedad, testamentos, Heter Iská otros.

ASESORÍA

Consultas telefónicas, citas, preguntas.

CONTACTANOS

Cel. (+52) 55 3214 4312
Email: Betdinemetumishpat@gmail.com
Dirección: Horacio 1220 PA, Polanco, CDMX